

Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğrenci Sağlığı ve Güvenliği: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Mahsum Burucu*

ORCID: 0000-0002-4456-3994

Mehmet Salık**

ORCID: 0000-0003-3765-0149

Feyyaz Çakmakçı***

ORCID: 0000-0002-9848-5338

Caner Oto****

ORCID: 0000-0001-6707-5208

Serhat Okan*****

ORCID: 0000-0002-1783-0532

Öz

Bu araştırma Covid-19 pandemi sürecinde eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma ile ülkemizin eğitim kurumlarındaki eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi için gerekli önlemlerin alınması beklenmektedir. Araştırmada olgu bilim deseni yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ili Yenişehir ve Kayapınar ilçe sınırları içerisinde yer alan ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği ile ilköğretim okullarında çalışan 20 öğretmenden elde edilmiştir. Veri toplama sürecinin detaylı bir şekilde anlatılmasıyla ve katılımcıların verdiği cevaplardan doğrudan alıntılar verilmek suretiyle geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmenler; öğrenci sağlığı ve güvenliği ile alakalı tüm eğitim paydaşlarına eğitimler verilmesi ve velilerin salgınlar ile alakalı sürekli bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. "Okulun tüm kullanım alanlarını dezenfekte etmek, okul bahçesinde yapılacak toplu törenleri en aza indirmek, koruyucu tedbirlerin alınması" gibi ifadelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Aynı zamanda kişisel temizlik gibi önleyici tedbirlerin veli iş birliği ile yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Okul, Öğretmen, Öğrenci güvenliği ve sağlığı

Gönderme Tarihi: 31/02/2023

Kabul Tarihi:20/03/2023

* Müdür, Özekli İlkokulu, Diyarbakır-Türkiye, mahsumburucu@gmail.com

** Müdür, Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Ortaokulu, Mersin- Türkiye, artos79@gmail.com

***Öğretmen, Nene Hatun Anaokulu, Diyarbakır-Türkiye, feyyazckmkc@gmail.com

**** Müdür yardımcısı, Yemişalan Ortaokulu, Diyarbakır-Türkiye, coto3d@gmail.com

***** Öğretmen, Evliya çelebi anaokulu, Diyarbakır-Türkiye, srhtokn@hotmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

BURUCU, M. –SALIK, M.- ÇAKMAKÇI, F.- OTO, C.- OKAN, S., ‘Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğrenci Sağlığı ve Güvenliği: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi’, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 10, S. 1, 2023, s. 140-159.

Student Health and Safety in the Covid-19 Pandemic Process: Examination of Teacher's Opinions

Mahsum Burucu*
ORCID: 0000-0002-4456-3994

Mehmet Salık**
ORCID: 0000-0003-3765-0149

Feyyaz Çakmakçı***
ORCID: 0000-0002-9848-5338

Caner Oto****
ORCID: 0000-0001-6707-5208

Serhat Okan*****
ORCID: 0000-0002-1783-0532

Abstract

This study aims to determine the views of teachers, working in educational institutions, on student health and safety during the Covid-19 pandemic process. With this study, it is expected that necessary measures should be taken to identify and eliminate deficiencies of the educational institutions of our country. In the study, phenomenological design method was used. The study consists of teachers working in primary schools located within the borders of Yenişehir and Kayapınar districts of Diyarbakır province in the 2021-2022 academic year. In this study, in which the qualitative research method was used, the data were obtained from 20 teachers working in primary schools by the semi-structured and non-directive interview technique. Validity and reliability were tried to be ensure by explaining the data collection process in detail and citing direct quotations from answers given by the participants. As a result of the study, the teachers emphasized that education should be given to all education stakeholders related to student health and safety, and that Parents should be constantly informed about epidemics about epidemics. It is seen that expressions such as "disinfecting all usage areas of the school, minimizing the public (mass) ceremonies to be held in the school garden, and taking protective measures" come to the fore. At the same time, it was emphasized that preventive measures such as personal hygiene should be carried out in cooperation with parents.

Keywords: COVID-19, School, Teacher, Student safety and health

Received Date: 31/02/2023

Accepted Date: 20/03/2023

---

* Director, Özekli Primary School, Diyarbakır-Türkiye, mahsumburucu@gmail.com

** Director, Martyr Savcı Mehmet Selim Kiraz Secondary School, Mersin- Türkiye, artos79@gmail.com

*** Teacher, Nene Hatun Kindergarten, Diyarbakır-Türkiye, feyyazckmck@gmail.com

**** Assistant Director, Deputy Principal, Yemişalan Secondary School, Diyarbakır-Türkiye, coto3d@gmail.com

***** Teacher, Evliya Celebi Kindergarten, Diyarbakır-Turkey, srhtokn@hotmail.com

You can refer to this article as follows:

BURUCU, M. –SALIK, M.- ÇAKMAKÇI, F.- OTO, C.- OKAN, S., ‘‘Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğrenci Sağlığı ve Güvenliği: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi’’, *Academic Journal of History and Idea* , Vol. 10, Issue 1, 2023, p. 140-159.

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) yapmış olduğu sağlık tanımına göre sağlık; sadece hastalıklardan ve mikroplardan korunma değil, bir bütün olarak fiziki, ruhi ve sosyal açıdan iyi olma hali şeklinde tanımlanmaktadır.¹ Diğer bir tanımda ise sadece bireyin vücudunda hastalık ve sakatlığın olmayışını değil, kişinin bedenlen, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmasını ifade etmektedir. Tanımlarda da görüldüğü üzere sağlık kavramı insan bedeninde etkileri başlayan ama kişinin ruhsal olarak dengesini de sağlayan ve sosyal açıdan, kurduğu ilişkileri, toplumda yerine getirdiği sosyal rollere yansıyan bir denge halidir.² Çalışanlar çalışma sırasında karşılaştıkları üretimden kaynaklanan çeşitli nedenlere bağlı olarak sağlıklı olma durumunu kaybederek, işyerinde işlerin aksamasına neden olur. Okullarda öğrenci sağlığı ve güvenlik kültürünün oluşu öğrencilerin sağlığı üzerine etkisi küçümsenmeyecek kadar fazladır. Eğitim kurumlarında yanlış davranışların ve ihmallerin son halkası olan kazalar veya hastalıklar daha önceden alınacak önlemler ile önlenabilir ve korunabilir olaylardır.³

Okulların sağlığı ve güvenliği ile ilgili ülkemizde yeterli yasal düzenlemeler olmakla birlikte bir kültürün oluşması sadece yasayla olmamakta insanın çocukluktan başlayarak yaşamı boyunca tecrübeleri ve yeterliliği ile olabilmektedir.⁴ Dolayısıyla öğretmenlerin tamamı asgari düzeyde İSG bilgisine ve yeterliliğine sahip olmalı ve kendilerini kurum içerisinde İSG çalışmalarının bir parçası olarak görmeleri gerekmektedir. Okulların sağlığı ve güvenliği kavramı okullarımıza çok yeni olarak girmeye başlayan bir kavram olmakta yönetici ve öğretmenlerin bu konuda ne kadar bilgi sahibi olduğu tam olarak tahmin edilememektedir.⁵ Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görevlerinden biridir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu bazı istisnai

---

¹Sarper Süzek, "İşçilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Hakları ve Yükümlülükleri (Haklar)", *Legal İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, C. 2, S. VI, 2005, s. 610.

²Hüseyin Ceylan, "Analysis of Occupational Accidents According To The Sectors In Turkey", *Gazi University Journal of Science*, 25(4), 2012, s. 909-918.

³Evgin Çay ve Emine Eratay, "Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Seminerine ve Sonraki Uygulamalara Yönelik Görüşleri", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (26), 2019, s. 22.

⁴Davut Tiray, "İş Sağlığı ve İş Güvenliğindeki Gelişmeler: Altınova Tersaneleri Çalışanlarının Farkındalıklarının Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Yalova 2011, s.11.

⁵Evgin Çay, "Özel Eğitim Okulu Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Görüşleri", *Education Sciences*, 14 (1): 1, 2019, s. 16.

durumlar hariç kamu ve özel sektöre ait bütün işyerlerini içine almaktadır. Kanun tüm çalışanlara faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır.⁶

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu eğitimcilerin yükümlülüklerini açıkça belirtmiştir. Buna göre; yaptıkları işe bağlı olarak okulun sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. İş ile ilgili tehlike kaynaklarının önlenmesi, eğitim ve bilgilendirme dahil her çeşit önlemin alınması, gerekli araç ve gereçlerin noksansız sağlanması ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar. Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik önlemlerine uyulup uyulmadığını işverenler denetler ve tespit edilen uygunsuzlukların giderilmesi sağlar. Kurumdaki tehlikeli durumların rapor edildiği risk değerlendirmesi evrakını yapar veya yaptırır. Çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alarak görev verir. Hayati ve özel tehlike bulunan yerlere yeterli bilgi ve talimat verilenler haricindeki çalışanların girmemesi için gerekli tedbirleri alır. İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.⁷

Eğitim kurumları 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamındadır.⁸ Okul yöneticileri öğretmenler ile iş birliği sağlayarak okul binasında, okul ile ilgili faaliyetlerin yürütüldüğü bölümlerde ve öğrencilerin okula ulaşmaları esnasında oluşabilecek her çeşit tehlikeli durum, yaralanma ve risklerden öğrencileri korumak ve güvenliklerini sağlamakla sorumludurlar.⁹ Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik kültürünün çocukluktan itibaren kazandırılmasında toplumun temel yapı taşı olan okulların rolü büyüktür. İş güvenliği kültürünün oluşumunda çalışanları korumaya yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.¹⁰ Bu düzenlemeler çalışanın sağlığını ve güvenliğini korumaya yönelik olup, çalışanların güvenlikle ilgili tutum ve davranışlarına yön vermektedir. Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik kültürünün oluşumun birincil öneme sahiptir.¹¹ Eğitim kurumlarında bu kültürün oluşumuyla birlikte öğrenci, öğretmen ve çalışanlar kendilerinin güvenliklerini tehlikeye atmadan doğru

⁶İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu,(2012, 26 Haziran). Resmi Gazete (S. 28339). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/03/20120630-1.htm>.(12.02.2023).

⁷ÇSGB Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği, ÇSGB, Ankara 2015.

⁸Süleyman Doğdu, ‘‘Okul yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 20.

⁹Levent Gülbaz, ‘‘İlkokul Yönetici ve Öğretmenlerinin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri’’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2016, s. 43.

¹⁰Hasan Basri Memduhoğlu ve Murat Taşdan, ‘‘Okul ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme’’, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(34), 2007, s. 69-83.

¹¹Murat Demircioğlu ve Hasan Ali Kaplan, İş Sağlığı ve Güvenliği, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 57.

davranış biçimlerini kazanacaklardır.¹² Eğitim kurumlarında öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenlik konusunda bilgi sahibi olmaları da iş güvenliği uygulamalarının yararlarını görmede pozitif fayda sağlayacaktır. İş güvenliği kurallarını uygulamaya çalışmak, yasal zorunluluklardan ziyade, eğitim kurumlarını daha sağlıklı, kaliteli konuma getirmek için ve çalışanlara önem verdiğini göstermede büyük bir adım olarak öne çıkacaktır. Bunun yanında bakanlığın, İSG bilincini oluşturmak için ihtiyaç duyulacak bütçeyi oluşturmalıdır. Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik çalışmalarının başlangıcında yapılacak ilk adım eğitim kurumundaki öğrenci, öğretmen ve diğer çalışanlar hatta ziyaretçiler için tehlike yaratabilecek durumların tespit edilmesidir. Okul idaresi ve öğretmenler, gerek öğrencilerin maruz kaldıkları tehlikeleri gerekse okul ortamında bulunan tehlike kaynaklarını değerlendirerek, hangi sağlık ve güvenlik tedbirlerine ihtiyaçları olduğunu tespit etmelidirler. Okul yöneticileri ve öğretmenler bu değerlendirmeyi yaparken işin tabiatı ve okul koşullarını göz ardı etmemelidir.¹³

İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği'ne göre tüm işyerleri az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır. Okulların tehlike sınıfına göre çalışanlara verilen eğitim saatleri, sağlık raporlarının yenilenme süresi, yapılan risk analizi ve acil eylem planlarının geçerliliği, acil durum ekiplerinde görevlendirilecek çalışan sayısı da değişiklik göstermektedir. TÜİK'in (2022) verilerine göre ülkemizde 2021-2022 öğretim yılında 56 bin 200'ü resmî okul, 14 bin 179'u özel okul ve 4'ü açık öğretim okulu olmak üzere toplam 70 bin 383 okul hizmet vermektedir. 70 bin 383 okulda 19 milyon 155 bin 571 öğrenci öğrenim görmektedir. Okul çağındaki öğrencilerimiz ülkemiz nüfusunun yaklaşık %25'sini oluşturmaktadır. Rakamların büyüklüğü bu kitlenin içinde olan kesimin güvenlik tehdidinin etki alanının genişliğini de gözler önüne sermektedir.¹⁴ Nicelik olarak ülke nüfusunda çok yüksek orana sahip okullarda öğrenim gören öğrenci, öğretmen ve okulun diğer çalışanları için iş sağlığı ve güvenlik hizmetleri büyük bir öneme sahiptir. Eğitim verilen bu kurumların kantinlerinden kazan dairelerine, sınıflarından yemekhanelerine, okul bahçelerinden laboratuvarlarına, tuvaletlerinden spor salonlarına kadar her birimde farklı tehlike unsurları

¹²Seher Demirkaya, "İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Borcu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerini İş Yeri (İşletme) Dışından Temini", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2014, s. 46.

¹³MEB, 17.09.2015 tarihli 9367301 sayılı Eğitim Öğretim Faaliyetleri ve Güvenlik Tedbirleriyazısıhttp://banaz.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2015_10/06013716_eitimretimfaaliyetleri_ve_gvenliktedbirleri.pdf (12.03.2023).

¹⁴<http://www.mebilgi.com/okullardaki-Öğrenci> Sayıları (28.02.2023).

mevcuttur.¹⁵ Tüm bunlara bağlı olarak eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenlik ile ilgili birtakım önlemler alınmaktadır. Öğrenci ve çalışanlar için okulda güvenli ortamların sağlanması için sınıflardaki dolaplar sabitlenmekte, öğrenci ve çalışanlarda iş güvenliği bilinci oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmakta, merdiven boşluklarına fileler gerilmekte, fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik risk etmenlerine karşı bir dizi önlemler alınmaktadır.¹⁶ Ayrıca okullarda herhangi bir kaza ve hastalık yaşanmadan önlemlerin planlı olarak alınmasına yönelik her okul için kendi çalışanlarından oluşan risk değerlendirme ekipleri oluşturulup bu ekip tarafından okulların risk analizleri hazırlanmaktadır.¹⁷ Okullarda yangın, deprem, doğal afet ve son dönemlerde salgın hastalık vb. durumlara karşı acil planlamalar yapılmalıdır. Okul binalarında alınacak tedbirlere ek olarak öğrenci ve çalışanlara yönelik tatbikatlar yapılmakta, acil durum ekipleri belirlenmekte, çalışanların ilkyardım vb. konularda hizmetiçi eğitimlere katılması sağlanmaktadır.¹⁸

2019'un son günlerinden bu yana gerek okul ortamında gerekse sosyal yaşantısında ciddi bir yer edinen ve yaşam tarzlarını ile rutinleri büyük ölçüde değiştiren Covid-19 pandemisi, bireylerin sağlık ve güvenliğini tehdit eder olmuştur.¹⁹ Covid-19 salgını ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüsdür.²⁰ İlk olarak Vuhan'da ortaya çıkan bu virüs, açıklandığı ilk zamanlarda çıkış yeri olan Vuhan koronavirüsü adıyla anılmış, daha sonra 2003 yılında görülen SARS virüsünün yeni bir türü ortaya koyulmuş, bu durum sonucunda da 2019 yeni koronavirüsü ismiyle anılmıştır.²¹ En son da DSÖ bu salgın hastalığı Covid-19 olarak adlandırmıştır.²² Covid-19 salgınının ortaya çıkmasına ise SARS-CoV-2 virüsü neden olmuştur. Covid-19 salgını ilk olarak Çin bölgesinde

---

¹⁵MEB, 17.09.2015 tarihli 9367301 sayılı Eğitim Öğretim Faaliyetleri ve Güvenlik Tedbirleri yazısı http://banaz.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/06013716 eitimetimfaaliyetlerivegvenliktedbirleri.pdf (30.03.2023)

¹⁶MEB, <https://okulsagligi.meb.gov.tr/www/okul-sagligi-hizmetleri/icerik/>, 29, (20.03.2023).

¹⁷Murat Bülbül, İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Okullar Açısından İncelenmesi, 8. *İş Sağlığı ve Güvenliği Konferansı*, İstanbul 2016, s. 33.

¹⁸Binnur Gümüş, "Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016, s. 35.

¹⁹Abdurrahman Türkmen, "Covid-19 Korkusu: Banka Personeli Örneği", *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, C. 3. S. 2, 2021, s. 87-92.

²⁰Varol Tatal ve Mehmet Efe, "Bireylerin Psikolojik Sağlık ve Covid-19 Korkularının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", *Journal of International Social Research*, C.13. S. 74, 2020, s. 318-325.

²¹Victor Counted ve dğr., "Hope and Well-Being in Vulnerable Contexts During The COVID-19 Pandemic: Does Religious Coping Matter?", *The Journal of Positive Psychology*, C. 17. s. 1, 2020, s. 70-81.

²² WHO, Q&A on Coronaviruses (COVID-19), <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/questionand-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>. (12.03.2023).

bulunan deniz ürünlerinden ve hayvan pazarında bulunan kişilerde saptanmıştır. Sonrasında insanlar arasında bulaşmış, Vuhan eyaleti başta olmak üzere diğer dünya ülkelerine yayılım göstermiştir. Covid-19 salgınının ortaya çıkması dünya genelinde bireyler arasında korku ve endişenin yaşanmasına neden olmuştur.²³

Bulaşıcı hastalıklar yetişkin ve çocuklarda başta sağlık olmak üzere ruhsal, ekonomik ve sosyal yaşamda olumsuz etkilere neden olmaktadır. Covid-19 ile küresel düzenlemeler yeniden şekillenmeye ve köklü değişimlere zorlanmaktadır.²⁴ Covid-19 Pandemisi toplumların yaşam tarzları, alışkanlıkları, sosyal çevresiyle olan ilişkileri ve tüketim alışkanlıklarında radikal değişikliklere neden olmuştur. Ölüm ve hastalıklar, salgın hakkında kısıtlı bilgi ne kadar yayılacağı ve ne zamana kadar süreceği hakkındaki bilinmezliğin yarattığı karmaşa ortamı insan yaşamında zorunlu değişikliklere itmektedir.²⁵ Küreselleşme olgusu günümüz salgınlarında sosyal izolasyona adapte olmayı zorlaştırmaktadır. Özellikle iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmeler insanları çok daha geniş bir sosyal çevreyle tanıştırmış ve etkileşim ve iletişimi arttırmıştır. Bu yaşam tarzına alışan günümüz insanı salgında sosyal izolasyona alışmakta zorluk çekmektedir. Sosyal olarak zorunlu kısıtlamaların olduğu bazı bölgelerdeki alınan önlemler otorite ile halkı karşı karşıya getirmiştir.²⁶

Salgının örselleyici etkisi; rutinlerdeki kesintiler, aile ve sosyal çevreden ayrılma, belirsizlik, sosyal izolasyon, karantina, gıda ve ilaç kıtlığı, hastalığın bulaşıcı ve ölümcül etkisi, kişinin kendisinin ve ailesinin varlığının tehdit altına girmesiyle ruhsal açıdan daha dramatik sonuçla da doğurmaktadır. Özellikle belirsizliğe bağlı gelişen kaygı sonucunda bireylerde öfke sorunları, davranış ve uyum bozuklukları, iletişim güçlükleri ve diğer duygu durum bozuklukları görülmektedir.²⁷ Pandemi süreci uzadıkça umutsuzluğa bağlı ruhsal belirtiler kronikleşir ve bu da intihar düşüncelerine ve girişimlerine neden olabilmektedir. Ayrıca bireyler

---

²³Guanghai Wang ve dğr., ‘‘Mitigate ve Effects of Home Confinement on Children During the COVID-19 Outbreak’’, *The Lancet*, C. 395, S. 10228, 2021, s. 945-947.

²⁴Steven Pirutinsky ve dğr., ‘‘COVID-19, Mental Health, and Religious Coping Among American Orthodox Jews’’, *Journal of Religion and Health*, C. 59, S. 5, 2020, s. 2288-2301.

²⁵Hatice KübraTongar, ‘‘Pandemi Sürecindeki Annelerin İyimserlik Kötümserlik Düzeyleri ile Çocuklarının Kaygı Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Covid-19 Örneği’’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020, s. 77.

²⁶Amir Pakpour ve Mark Griffiths, ‘‘The Fear of COVID-19 and its Role in Preventive Behaviors’’, *Journal of Concurrent Disorders*, C. 2, S. 1: 2020, s. 58-63.

²⁷Willam Killgore ve dğr., ‘‘Psychological Resilience During The COVID-19 Lockdown’’, *Psychiatry Research*, C. 291, 2020, s. 193-216.

kendini daha iyi hissetmek ve pandeminin verdiği endişe ve kaygıdan kurtulmak için keyif verici maddeler, ilaçlar ve alkol kullanımına yönelebilmektedirler.²⁸

COVID-19 salgınından dolayı yaşanan tüm bu sorunlar günümüz itibariyle hem dünyada hem Türkiye’de etkisinin azaldığı görülmektedir. Sağlık Bakanlığı resmi internet sayfasında günlük ve toplam vaka sayılarını güncel olarak yayınlanmakta iken günümüzde bu rakamlar artık aylık olarak yayınlanır olmuştur.²⁹ İnsandan insana temas yoluyla ve havadaki damlacıklarla bulaşan COVID-19 virüsün getirdiği olumsuzluklardan en az zararla çıkmak için iş sağlığı ve güvenliğine gereken önem verilmelidir. COVID-19 pandemi sürecinde iş sağlığı ve güvenliğinin bir gereği olarak kişisel hijyen, sosyal mesafe ve maske kullanımı bir istek olmaktan çıkarak zorunluluk haline gelmiştir. COVID-19 salgını, her kesimi etkilediği gibi eğitim sistemini de doğrudan ve dolaylı olarak etkilemiştir. Eğitimin her şartta devamlılığının sağlanması için ciddi değişikliklere ve tedbir planlara gereksinim vardır. Dolayısıyla pandemi döneminde tüm alanlarda olduğu gibi okullarında öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemler alması söz konusu olmuştur. Okul, ileride toplumun etkin bir üyesi olacak olan genç nesillere hayat boyu ihtiyaç duyacakları sağlık, bilgi, beceri ve tutumların temellerini atmakla yükümlüdür. Okul bireyin sağlıklı ve mutlu yaşayabilmesi için temel becerilerin kazandırıldığı yerdir.³⁰ Dolayısıyla bu araştırma Covid-19 salgını sürecinde eğitim kurumlarının öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili öğretmen görüşleri çerçevesinde incelenerek gelecek kuşaklara sağlıklı ve mutlu bireylerin yetişmesi açısından önem arz etmektedir.³¹ Araştırma, COVID-19 pandemi süreci değil muhtemel farklı salgılarına karşın hazırlıklar yapılması açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle, bu çalışma Covid-19 pandemi sürecinde eğitim kurumlarının öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda öğretmen görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Altunel ve Özoğul (2020) çalışmasında pandemi dönemini eğitimciler açısından irdelemiş ve çevrimiçi seminerlerin verilmesi, basılı kaynakların velilere ulaştırılması, aile içi kaliteli zaman geçirilmesine yönelik uzaktan eğitim düzenlenmesi gibi birtakım önerilerde bulunmuştur. Yine Özdoğan ve Berkant’ın (2020) çalışmasında COVID-19 pandemi sürecini eğitimin paydaşları

---

²⁸Ali Eryılmaz ve Mehmet Fatih Şiraz, “Covid-19 Bağlamında Kötümserliği Ortaya Çıkaran Olaylarla Durumlarla Başa Çıkma ve Ergen Öznel İyi Oluşu ile İlişkinin İncelenmesi”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 19. S. 37, 2020, s. 292-303.

²⁹WHO, Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV), Cenevre: Dünya Sağlık Örgütü. https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers#tab=tab_1 (20.03. 2023).

³⁰Duygu Akçay ve Ayla Yıldırım, “Çocukların Okul Ortamında Kaza Geçirme ve Güvenlik Önlemlerine Yönelik Ebeveyn Davranışlarının İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(1), 2018, s. 9.

³¹Kevin Fitzpatrick ve dğr., “Fear Of COVID-19 And The Mental Health Consequences in America Psychological Trauma: Theory”, *Research, Practice, and Policy*, C.12. S. 1, 2020, s. 17-21.

açısından araştırmıştır. Çalışma sonucunda pandemi döneminde uzaktan eğitimin öğrenci sağlığı ve güvenliği açısından avantaj ve dezavantajlarının olduğu ortaya konulmuştur. Oluşabilecek yeni salgınlarda öğrenci sağlığı ve güvenliği açısından gelecekte nasıl bir boyuta taşınacağı henüz öngörülememektedir. Bu nedenle COVID-19 pandemi sürecinde öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili öğretmen görüşleri sonucu elde edilen bulguların, gelecekte oluşabilecek her türlü salgına karşın alınabilecek tedbirler açısından Türk eğitim sistemine ve alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “Covid-19 pandemi sürecinde eğitim kurumlarının öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Araştırmanın problem cümlesine uygun olarak oluşturulan alt problemler ise şu şekildedir:

1. Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliğine dair ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

2. Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları tedbirlere ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmada COVID-19 pandemi sürecinde öğrenci sağlığı ve güvenliği: öğretmen görüşlerinin incelenmesi amacıyla nitel araştırma yaklaşımı içerisinde durum çalışması deseni kullanılmıştır. Merriam (2013), çalışacak en iyi durumu seçmek için ilk olarak bu duruma yönelik ölçütlerin belirlenmesi ve sonrasında da bu ölçütlere uygun bir durumun belirlenmesi gerektiğini ifade eder. Buna göre kamu okullarında çalışan öğretmenleri belirlenmiş ve bu çalışma gerçekleştirilmiştir. “Diğer araştırma türlerinden ayrılan yönlerinden yola çıkarak, durum çalışmasının ‘nasıl’ ve ‘niçin’ sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür.”³²

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı alan yazın bilgileri, uzman görüşleri sonucu derlenen ve araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu

---

³²Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara 1995, s. 54.

çalışmada, veriler kamu okullarında görev yapan 20 öğretmenden görüşme tekniğiyle ve hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminde görüşmeci önceden hazırlamış olduğu soruları sorabilir, ayrıca katılımcının vermiş olduğu cevaplara göre yeni ve detaylı bilgilere yönelik soru sorabilir.³³ Öğretmen Görüşme Formu 2 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formlarında yer alan sorular, eğitim programları ve öğretimi alanındaki üç uzman tarafından incelenmiş, uzman görüşü sonucu uygulamaya geçilmiştir. Kişisel Bilgi Formu araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini görüşme formlarında belirtmeleri istenmiştir. Bu amaçla öğretmenlerden cinsiyet, medeni durum, yaş, branş ve kıdeme yönelik bilgiler istenmiştir. Çalışmanın yürütülebilmesi için okul yönetimine çalışma hakkında bilgi verilmiş ve okul yönetiminden çalışmanın yürütülebilmesi için izin istenmiştir. Görüşme yapılmadan önce katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilecek çalışma için katılımcılardan görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Görüşmeler 11-29.04.2022 tarihleri arasında okul ortamında öğretmenler ile görüşme yapılmıştır. Araştırma süresince katılımcıların soruları rahat bir şekilde cevaplayabilmeleri için araştırmanın başlangıcında amaçtan derinlemesine bahsedilmiştir. Öğretmen görüşmeleri toplam 100 dakika sürmüştür.

2.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Diyarbakır ili merkez Kayapınar ve Yenişehir ilçesine bağlı okullarda görev yapan 20 öğretmen oluşturmaktadır.

<i>Değişken</i>	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	11	55,0
	Erkek	9	45,0
Medeni Durum	Evli	8	40,0
	Bekâr	12	60,0
Yaş	20-29 yaş	9	25,0
	30-39 yaş	7	35,0
	40 -49 yaş	4	20,0

³³Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 41- 49.

Branş	Sınıf Öğretmeni	9	45,0
	Branş Öğretmeni	11	55,0
Kıdem	1-9	7	35,0
	10-19	9	45,0
	21 ve üstü	4	20,0

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgiler

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen ile görüşmeler yapılarak veriler elde edilmiştir. Daha sonra bu veriler araştırmacı tarafından, olduğu gibi bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu formlar üzerinden gerekli kodlamalar yapılmıştır. Elde edilen bu verilerin analizinde ise betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırma verilerinin sunumunda katılımcılara verilen kodlardan yararlanılmış ve bazı görüşlerden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlar desteklenmiştir. Bu araştırmada kodların ve kategorilerin elde edildiği öğretmenlerin görüşlerinden bire bir alıntı yapılarak ‘geçerlilik’ sağlanmıştır. Veri seti okunarak anlamlı birimler bulunmuş, kodlamalar yapılmış ve geçici temalar oluşturulmuştur. Kodlama işlemi yapılırken ilgili literatür göz önünde bulundurulmuştur. Betimsel içerik analizinde belirlenen kodlara göre düzenlenmiştir. Bu aşamadan sonra kodlara göre düzenlenmiş ve kesinleştirilmiştir. Veri analizinin son aşamasında ise elde edilen bulgular açıklanmış, yorumlar ve sonuçlar sunulmuştur.

2.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Çalışmada geçerlik ve güvenilirlik çalışması aşağıdaki maddelere göre sağlanmaya çalışılmıştır.

- Görüşme soruları öğretmenlere gönderilmeden önce uzman görüşüne sunulmuş ve önerilen düzeltmeler yapılmıştır.
- Araştırmacı, araştırma sürecinin her aşamasında varsayımlardan uzak, açık ve şeffaf bir anlayışla ön yargılarını araştırma sürecine katmamaya çaba göstermiştir.
- Çalışma problemi kendi doğal ortamında incelenmiş, araştırma sorularına verilen cevaplar farklı bakış açılarıyla ve döngüsel olarak incelenmiş, araştırma süreci ve toplanan veriler ayrıntılı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

- Öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Araştırmada toplanan tüm ham veriler gerektiğinde incelenebilmesi için elektronik ortamda saklanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmada yer alan alt problemlere göre araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

- 1- *Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliğine dair ile ilgili görüşleriniz nelerdir?* alt problemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplara Tablo 2’de verilmiştir.

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
öğrenci sağlığı ve güvenliği	Olumlu görüşler	Ortak kullanım alanların temizlenmesi	Ö1, Ö4,	2
		Salgın ile alakalı bilgilendirici afişler	Ö8, Ö12, Ö13,	3
		Okulun tüm paydaşlarına Covid-19 ve benzeri salgınlar için eğitim verilmeli	Ö1, Ö5, Ö20	3
		uzaktan çalışma	Ö11, Ö15, Ö19,	3
		randevü usulüne göre görüşme	Ö8, Ö12	2
	Olumsuz görüşler	Doğal seyrine bırakılmalı	Ö3	1
		Salgınla mücadelede yetersiz kalınmıştır.	Ö9,	3
		Beslenme koşullardan dolayı tüm önlemler yetersiz kalacaktır.	Ö7	1
		Güncel gelişmeleri takip etme.	Ö3	1
		Kişisel destek almalılar.	Ö16	1

Tablo 2. Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliğine ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Katılımcı öğretmenlere “Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliğine ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular kodlanarak Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin benzer ifadeler noktasında birleştikleri görülmüştür. Katılımcılar, öğrencilerin öğrenci sağlığı konusunda etkili birçok unsurun olduğunu ifade etmişlerdir. *Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliğine ile ilgili görüşleriniz nelerdir?* sorusuna ilişkin katılımcıların ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

Öğretmenlerin çalışma ekipmanları, varsa yatakhane, tuvalet, servisler, asansörler gibi ortak kullanım alanlarının dezenfekte edilmeli veya sık sık temizlenmesi lazım (Ö2).

İş sağlığı ve güvenliği ile alakalı sık sık bilgilendirmelerin olması ve okulda salgına yönelik hijyenik malzemelerin olması lazım (Ö12).

Öğrenci sağlığı ve güvenliği ile alakalı afişler hazırlanmalı konunun hassas oluşu açıklanmalı (Ö8).

Öğretmenlere, velilere, öğrenci sağlığı ve güvenliği ile alakalı eğitimler verilmeli (Ö5).

Okula gelen veliler dezenfekte edilmesi, velilerin virüsün yayılması ve önlemleri hakkında bilgilendirilmesi, sosyal mesafeye dikkat edilmesi ve maske takılması (Ö17).

Salgın zamanlarında uzaktan çalışma (Ö11).

Randevü usulüne göre veli görüşmeleri yapılabilir. Ve tüm paydaşların iş birliğine ihtiyaç duyulmaktadır (Ö12).

Okul girişinde 14 kuralın hatırlatılması (Ö20).

Görüşmelerden elde edilen bilgiler ışığında öğretmenler öğrenci sağlığı ve güvenliği ile alakalı eğitimler verilmesi velilerin salgınlar ile alakalı sürekli bilgilendirmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrenci sağlığı ve güvenliğini sağlamak için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, ailelerin, toplumun da işin içinde olarak salgın problemlerinin nasıl aşılacağı konusunda düşünülmelidir. Eğitimcilerin pandemi ve korunma yolları hakkında bilgilendirilmesi son derece önem taşımaktadır. Okul yönetimi her türlü bilgi kanalı vasıtasıyla öğretmen ve velileri bilgilendirmeli, eğitim vermeli ve bunların etkinliğini kontrol etmelidir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

2. Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları tedbirlere ile ilgili görüşleriniz nelerdir? alt problemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Temalar	Alt Temalar	Görüşler	Öğretmen	f
Öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili	Olumlu görüşler	yardımcı personel ve koruyucu önlemler	Ö1, Ö, Ö11,	3
	Olumsuz görüşler	Sosyal mesafe, bilgilendirme, maske	Ö20,	1
ile ilgili	Olumsuz görüşler	Yeterli bilginin aktarılmaması	Ö4, Ö5,Ö6,Ö19,	4
		Ekonomik yetersizlik	Ö8	1

aldıkları tedbirler	Alakasız	Hayata bakış farklılıkları.	Ö14	1
	cevap	Temaslı öğrenci.	Ö20	1

Tablo 3. 2. Covid-19 pandemi sürecinde okulların öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları tedbirlere ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Görüşmeye katılan öğretmenler salgına yönelik en önemli tedbirin yardımcı personel ve koruyucu malzemeler olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara göre okul içerisindeki sınıflar, tuvaletler, koridor, yönetici odaları, kantin gibi alanlarda hijyenin sağlanması için öncelikle okulun iyi temizlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Yöneltilen soruya ilişkin öğretmenlerin kendi ifadelerinden birkaçı aşağıdaki gibidir.

Yardımcı personelin eldiven maske yetersiz. Sosyal mesafeyi koruyacak şekilde işlerini yürütmelerini isterim (Ö1).

Öğrencilere kişisel temizlik konusunda yeterli bilinç verilmemekte (Ö9).

Okulda öğrenciler iç içe sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmiyor

Gerekli tedbirleri almamakta (Ö12).

Maske kullanımını yok. Kantin, bahçe, koridor gibi alanlarda sosyal mesafeye uyulmamakta (Ö18).

Okulun dezenfekte edilmesi, öğrenci ve tüm okul çalışanlarının virüsün yayılması ve önlemleri hakkında bilgilendirilmesi, sosyal mesafeye dikkat edilmesi ve maske takılması gibi zorunlu önlemler alınması gerekir (Ö22)

Maske takma konusunda sürekli uyarılar yapılmalıdır (Ö5).

Öncelikle okulda ve sınıfta yeterli temizlik yapılması, okul girişinde dezenfektan bulunması, maskesiz kimsenin okula alınmaması ve mümkünse tüm öğrencilerin sınıf girişinde sırasında ateş ölçerle ateşlerinin ölçülmesi gerektiğini düşünüyorum. (Ö1)

“Öğrenci velilerine salgın hakkında bilgilendirilme yapılmalıdır öğrencilerin özellikle okula girişinde ve çıkışında aynı anda hareket edilmemeli konusunda uyarılır yapılmalı ve okul içerisinde hijyen malzemeleri bulundurulması gerekir (Ö19)

Temaslı öğrenci(Ö20).

Katılımcıların genel ifadelerine bakıldığında yardımcı personel, koruyucu önlemler, sosyal mesafe vb. gibi kodlamalar ön plana çıktığı görülmektedir. Okul yönetimi pandemi

süreciyle ilgili güncel gelişmeleri, bununla ilgili teknolojik gelişmeleri takip etmelidir. Ortamdaki virüsü yok eden cihazlar, kişiyi dezenfekte eden koridor cihazlar, kısa sürede sonuç veren tanı kitleri gibi yeni teknolojik gelişmeleri takip etmelidir. Ayrıca bunları iş yerinde ivedilikle temin etmek etmesi gerekmektedir.

Sonuç

Araştırmada Covid-19 pandemi sürecinde eğitim kurumlarda çalışan öğretmenlerin öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. 2019-2021 yılı içerisinde yaşanan ve etkisini azaltan COVID-19 salgını ülkemizde yaşanan en büyük salgın olmuştur. Ve bu salgın ile birlikte ülkemizde yüz yüze eğitim belli bir süreliğine son bulmuştur. 2021 yılının ikinci yarısında halkın büyük çoğunluğunun bağışıklık kazanmasıyla tekrardan yüz yüze eğitim verilmeye başlanmıştır. Örgün eğitime geçilmesiyle birlikte okullarda öğrenci sağlığı ve güvenliğine ilişkin önlemlerin önemi ortaya çıkmıştır. Gerek yöneticilerin gerekse öğretmenlerin COVID-19 Salgını sürecinde eğitim kurumlarında öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda görüşleri tespit etmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada araştırmaya katılan katılımcılar genel olarak alınacak önlemlerin öğrenci eğitimi kadar önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde aynı görüşler çerçevesinde birleştiği görülmektedir. Görüşme sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcı öğretmenler okul içerisinde kalan tüm kısımların belirli periyotlarla dezenfekte etmek, okul bahçesinde yapılacak törenleri en aza indirmek zorunlu yapılacak törenlerle ilgili olarak aralıklı sosyal mesafeli törenler yapmak, teknolojik unsurlardan faydalanarak gerekli salgın hakkında bilgi edinmek, okul kantini ile ilgili çalışanın azami miktarda tedbir almasını ve maske vs. koruyucu önlemler alınması gibi ifadelerle rastlanmaktadır. Aynı zamanda ateş ölçer ve benzeri ek önlemler, kişisel temizlik ve ek koruyucu önlemler ile görünür şekilde önlemler alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, birbirine benzer sonuçlar elde edilmiştir. Akın tarafından yapılan benzer bir çalışmada iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği bakımından alınacak diğer tedbirler düzenli olarak çalışma ortamının, çalışma ekipmanlarının, yatakhane, tuvalet, servisler, asansörler gibi ortak kullanım alanlarının dezenfekte edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. İnci Kuzu'nun yaptığı çalışma da pandemi dönemiyle ilgili okulun öğrencilere yönelik gerekli tedbirleri alma konusunda yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Akçay ve Yıldırım'lar'a göre eğitim sürecindeki rolleri artan veliler daha önce karşı karşıya gelmedikleri bu durumu yönetirken kaygılanmaktadır. Velilerin yaşadığı bu problemler kontrol edilebildiği ve çocuklara yansıtılmadığı sürece oldukça normaldir. Araştırma bulgularına göre eğitim kurumlarının öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda alacakları tedbirler "okulda virüsten korunma yollarını (Maske-mesafe-hijyen), yetersiz olduğunu ve bu yetersizliğin acil giderilmesi" gerektiğini ifade etmişlerdir. Gülbaz'ın yaptığı çalışmanın sonucuna göre anne-

babaların okullarda alınan tedbirler hakkında yeterli bilgi sahibi değillerdir. Araştırmanın bulguları doğrultusunda uygulamacılara ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmaktadır.

- Öğretmenler öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilendirilmelidir.
- Özellikle köy ve kasabalardaki okulların öğrenci sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileşmesine yönelik desteklenmesi önerilmektedir.
- Okullarda öğrenci sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirilmesine yönelik farklı değişkenlerin incelendiği nicel çalışmalar ile bölgesel ve yerleşim yerine göre oluşan farklılıkların nedenlerini araştıran nitel çalışmalar araştırmacılara önerilmektedir.

Kaynaklar

- AKÇAY, D. ve YILDIRIMLAR, A., “Çocukların Okul Ortamında Kaza Geçirme ve Güvenlik Önlemlerine Yönelik Ebeveyn Davranışlarının İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(1), 9-13, 2018, s. 48-55.
- BALCI, A., *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara 1995.
- BÜLBÜL, M., “İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Okullar Açısından İncelenmesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Okullar Açısından İncelenmesi”, *8. İş Sağlığı ve Güvenliği Konferansı*, İstanbul 2016.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010.
- CEYLAN, H., “Analysis Of Occupational Accidents According To The Sectors In Turkey”, *Gazi University Journal of Science*, 25(4), 2012, s. 909-918.
- COUNTED, V., ve dğr., “Hope and Well-Being in Vulnerable Contexts During The COVID-19 Pandemic: Does Religious Coping Matter?”, *The Journal of Positive Psychology*, C.17. S.1: 2020, s. 70-81.
- ÇAY, E., “Özel Eğitim Okulu Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Görüşleri”, *Education Sciences*, 14(1): 1, 2019, s. 1-16.
- ÇAY, E. ve Eratay, E., “Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Seminerine ve Sonraki Uygulamalara Yönelik Görüşleri”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(26), 2019, s. 26-45,
- ÇSGB, *Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği*, ÇSGB, Ankara 2015.
- DEMİRCİOĞLU, M. ve KAPLAN, H. A., *İş Sağlığı ve Güvenliği*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016.
- DEMİRKAYA, S., “İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Borcu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerini İş Yeri (İşletme) Dışından Temini”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2014.
- DOĞDU, S., “Okul yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020.
- ERYILMAZ A. ve ŞİRAZ, M. F., “Covid-19 Bağlamında Kötümserliği Ortaya Çıkaran Olaylarla-Durumlarla Başa Çıkma ve Ergen Öznel İyi Oluşu ile İlişkinin

- İncelenmesi”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 19. S. 37, 2020, s. 292-303.
- FİTZPATRİCK, K., ve dğr., “Fear Of COVID-19 And The Mental Health Consequences in America. Psychological Trauma: Theory”, *Research, Practice, and Policy*, C. 12. S. 1, 2020, s. 17-21.
- GÜLBAZ, L., “İlkokul Yönetici ve Öğretmenlerinin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2016.
- GÜMÜŞ, B., “Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, (2012, 26 Haziran). Resmi Gazete (S. 28339). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/03/20120630-1.htm>.(12.02.2023).
- KİLLGORE, W., ve dğr., “Psychological Resilience During The COVID-19 Lockdown”, *Psychiatry Research*, C. 291, 2020, s. 1-2.
- MEB, <https://okulsagligi.meb.gov.tr/www/okul-sagligi-hizmetleri/icerik/>, 29, (20.03.2023).
- MEB, 17.09.2105 tarihli 9367301 sayılı Eğitim Öğretim Faaliyetleri ve Güvenlik Tedbirleri yazısı, http://banaz.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/06013716_eitimretimfaaliyetleri_ve_gvenliktedbirleri.pdf (12.03.2023).
- MEB, 17.09.2105 tarihli 9367301 sayılı Eğitim Öğretim Faaliyetleri ve Güvenlik Tedbirleri yazısı http://banaz.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/06013716_eitimretimfaaliyetlerivegvenliktedbirleri.pdf (30.03.2023).
- <http://www.mebilgi.com/okullardaki-Öğrenci Sayıları> (28.02.2023)
- MEMDUHOĞLU, H. B. ve TAŞDAN, M., “Okul ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(34), 2007, s. 68-80.
- PAKPOUR A. ve GRİFFİTHS M., “The Fear of COVID-19 and Its Role İn Preventive Behaviors”, *Journal of Concurrent Disorders*, C. 2. S. 1, 2020, s. 58-63.
- PİRUTİNSKY, S., AARON D. C., ve DAVID H. R., “COVID-19, Mental Health, and Religious Coping Among American Orthodox Jews”, *Journal of Religion and Health*, C. 59. S. 5, 2020, s. 2288-2301.
- SÜZEK, S., “İşçilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Hakları ve Yükümlülükleri (Haklar)”, *Legal İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, C. 2, S. VI, 2005, s. 610.
- TİRYAYI, D., “İş Sağlığı ve İş Güvenliğindeki Gelişmeler: Altınova Tersaneleri Çalışanlarının Farkındalıklarının Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Yalova 2011.

- TONGAR, H. K., “Pandemi Sürecindeki Annelerin İyimserlikKötümserlik Düzeyleri ile Çocuklarının Kaygı Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Covid-19 Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020.
- TOTAL V. ve EFE, M., “Bireylerin Psikolojik Sağlık ve Covid-19 Korkularının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, *Journal of International Social Research*, C. 13. S. 74, 2020, s. 318-325.
- TÜRKMEN, A., “Covid-19 Korkusu: Banka Personeli Örneği”, *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, C. 3. S. 2, 2021, s. 87-92.
- WANG, G., ve dğr., “Mitigate the effects of Home Confinement on Children During the COVID-19 Outbreak”, *The Lancet*, C. 395. S. 10228, 2021, s. 945-947.
- WHO. Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV). Cenevre: Dünya Sağlık Örgütü.https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirusmers#tab=tab_1 (20.03. 2023).
- WHO, Q&A on Coronaviruses (COVID-19).
<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/questionand-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>. (12.03.2023).